

12. Теория и методика физического воспитания / Под ред. Т.Ю. Круцевич. — К. : Олимпийская литература, 2003. — Т.1. — 424 с.

13. Хасин Л.А. Тестирование и тренировка физической подготовленности студентов : метод. рекомендации / Л.А. Хасин. — Малаховка, 2004. — 263 с.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО РОБОТИ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

УДК: 378.013+332.45+330.092+332

Костенко Р.В.

Стаття присвячена методологічним засадам професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку. Наголошується на необхідності застосування компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх економістів.

Ключові слова: майбутні економісти, валютний ринок, професійна підготовка, компетентнісний підхід.

КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ЭКОНОМИСТОВ К РАБОТЕ НА ВАЛЮТНОМ РЫНКЕ

Костенко Р.В.

Статья посвящена методологическим основам профессиональной подготовки будущих экономистов к работе на валютном рынке. Подчеркивается необходимость применения компетентностного подхода в профессиональной подготовке будущих экономистов.

Ключевые слова: будущие экономисты, валютный рынок, профессиональная подготовка, компетентностный подход.

THE COMPETENCE APPROACH IN VOCATIONAL TRAINING OF THE FUTURE ECONOMISTS TO JOB IN THE CURRENCY MARKET

Kostenko Rostyslav Valeryovych.

The article is devoted to methodological bases of vocational training of the future economists to job in the currency market. The necessity of application of the competence approach in vocational training of the future economists is emphasized.

Key words: the future economists, currency market, vocational training, the competence approach.

Актуальність. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку однією із головних передумов успішного здійснення професійної діяльності на валютному ринку є професійна компетентність майбутніх економістів. В сучасних умовах категорія компетентності набуває нової якості та є наслідком нової економіки і нового підходу до людських ресурсів. Це відбувається завдяки тому, що суспільством визначено важливість врахування людського та соціального факторів, що є необхідною основою функціонування сучасної економіки [20]. На думку Г. Селевко, компетентнісний підхід переорієнто-

вує домінуючу освітню парадигму, у якій переважає трансляція знань та формування навичок, на створення системи умов для формування комплексу компетенцій, які можуть надати майбутньому фахівцю певний потенціал, здатність до виживання та життєдіяльності в сучасних ринкових та соціально-політичних умовах інформаційно-комунікаційного простору [22, с. 138].

Таким чином, застосування компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку є надзвичайно актуальною науково-педагогічною проблемою в сучасних умовах.

Постановка проблеми і ступінь дослідження. Вченими досліджено методологічні засади професійної підготовки майбутніх економістів. Значну увагу ними приділено дослідженню проблем формування компетентностей майбутніх фахівців, визначено сутність поняття «компетентність». Так, у словнику-довіднику з професійної педагогіки знаходимо таке визначення поняття «компетентність»: це «знання та досвід діяльності в тому чи іншому виді діяльності (за Воловник В.Є., Ройлян В.О.); особливий тип організації знань стосовно визначеної змістовної галузі, що пов'язана з можливістю приймати конструктивні рішення (як у вигляді оцінок, висновків, так й у вигляді програм поведінки); орієнтованість у різних ситуаціях спілкування, заснована на знаннях, навичках, уміннях, соціальному досвіді особистості у сфері міжособистісних відносин (за М.І. Коноховим)» [23, с. 96].

Вчені (Д.О. Іванов, К.Г. Митрофанов, О.В. Соколов) визначають компетентнісний підхід, як «один з тих підходів, у якому відбувається спроба внести особистісний зміст в освітній процес» [11, с. 8].

А.В. Хуторським введено поняття «освітя компетенція», під яким він розуміє сукупність знань, умінь та навичок, а також смислових орієнтацій і досвіду діяльності учня відносно оточуючого середовища [25].

Проте, проблема застосування компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку потребує подальшого дослідження.

Мета написання статті. Враховуючи актуальність даної педагогічної проблеми, метою даної статті ставимо розкриття методологічних засад професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі компетентнісного підходу.

Виклад основного матеріалу. Вчені розглядають поняття компетентність як набір знань, умінь та навичок, завдяки яким особистість має змогу успішно здійснювати певну професійну діяльність або виконувати інші функції, до яких висуваються певні вимоги відповідно до діючих стандартів у професійній галузі чи виду діяльності. Відтак, категорія «компетентність» пов'язана насамперед з діяльністю та здатністю особистості здійснювати певний вид професійних дій, в основі яких знаходяться певні професійні знання, уміння та навички. Здійснення особистістю певного виду діяльності, зокрема, освітньої для засвоєння необхідного комплексу професійних знань, умінь та навичок, складається з набору конкретних дій та операцій. Під час осмисленого виконання цих дій, усвідомлення потреби в них та їх важливості для себе і суспільства, особистість тим самим сприяє розвитку у себе професійної компетентності. Така компетентність є поєднанням знань особистості та її здатності до безпосереднього застосування цих знань у своїй професійній діяльності.

Таким чином, під поняттям «компетентність» розуміють комплекс професійних знань, досвіду та здібностей, за допомогою яких особистість має можливість проявити себе у відповідній сфері професійної діяльності та успішно займатись цією діяльністю [12].

Вчені досліджували проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців (Н.В.Бордовська, А.А.Вербицький, І.А.Зязюн, М.К.Кабардов, С.О.Кубицький, А.К.Маркова, Н.Г.Ничкало).

Дослідники (А.А.Вербицький, М.К.Кабардов) визначають професійну компетентність через систему знань, умінь та навичок. Вони погоджуються в тому, що глибокі знання, уміння та навички за обраною спеціальністю є необхідною та головною складовою професійної підготовки майбутнього фахівця.

Так, на думку А.О.Вербицького, професійна компетентність виражається через систему глибокого усвідомлення знань: “щоб бути теоретично й практично компетентним студентом”, необхідно зробити подвійний перехід від знань до думки, а від думки – до вчинку, дії, перехід від інформації до її використання опосередковується думкою, що і робить цю інформацію знанням [4, с. 55].

А. Дорофєєв відносить до сторін професійної компетентності актуальну кваліфікованість, що передбачає наявність знань, умінь та навичок у професійній галузі, а також здібностей оволодіння сучасними комп'ютерними технологіями, та когнітивну готовність, що передбачає уміння особистості оволодівати новими знаннями у процесі професійної діяльності, а також новим інструментарієм, комп'ютерними та інформаційними технологіями [8].

Вченими (І.Д.Бех, Л.П.Буєва, Б.С.Гершунський, Н.В. Кротова, В.І.Маслов, В.В.Радул, В.О.Ядов) досліджено професіоналізм, професійну компетентність та професійну майстерність в тісному взаємозв'язку з особистістю фахівця. Незважаючи на те, що особистісна складова фахівця розглядається ними по-різному, водночас, всі вони наголошують на тому, що вона є невід'ємною складовою сучасного спеціаліста. На їх думку, фахівець повинен мати розвинуту самосвідомість та мотиваційно-потребнісну сферу.

Так, на думку Б.С.Гершунського [6], професійна компетентність є результатом розвитку особистості фахівця. І.А.Зязюн визначає професійну компетентність як знання предмета, рівень розвитку професійної самосвідомості, індивідуально-типової особливості й професійно-значущої якості [10].

Значну увагу приділяє формуванню особистості майбутнього спеціаліста В.І.Маслов. Він вважає, що професійна компетентність є поєднанням такого рівня наукової та практичної діяльності конкретної особистості, що сприяє постійному забезпеченню високого кінцевого результату з найменшими втратами нервової та фізичної енергії людини. Тобто професійна компетентність – це результат ґрунтовної базової підготовки та творчої діяльності, що забезпечується безперервним процесом підвищення світоглядного, професійного та загальнокультурного рівня за допомогою різноманітних форм навчання і самоосвіти [18, с. 80].

Кротова Н.В. у структурі професіоналізму виокремлює такі три основні компоненти: когнітивний, емоційний та діючий. На її думку, «професіоналізм як складна інтегрована якість особистості може бути інтерпретований через поняття індивідуальної (особистісної) професійної культури та пов'язаних з ним понять професійного інтересу та професійної відповідальності» [13].

На нашу думку, сьогодні на ринку праці відчувається потреба у компетентних фахівцях економічного профілю для роботи на валютному ринку, що висуває нові вимоги до їх професійної підготовки у вищій школі. Практика показує, що в сучасних умовах професійної підготовки майбутнього фахівця знання, уміння та навички вже не здатні повністю відобразити рівень якості професійної освіти та її відповідності сучасним вимогам роботодавців та новим соціально-економічним умовам, у яких доведеться працювати майбутньому фахівцю. Як зазначає Н.В. Уїсімбаєва: «Хоча професійні знання, вміння та навички є ключовими категоріями, важливими складовими поняття професійна компетентність. Знання, які набув майбутній спеціаліст у процесі професійної підготовки, мають особистісну значущість, перетворюються на переконання, стають мотивом його поведінки, знаходячи своє виявлення в практичній діяльності» [24, с. 20]. Таким чином, поряд з набуттям знань, умінь та навичок, мотивація поведінки є однією з головних передумов ефектної професійної діяльності особистості.

На думку В. Локшина, компетентний фахівець є індивідуальністю, яка усвідомлює і рефлексує власні цінності, зіставляє, оцінює себе, проектує своє майбутнє. Таким чином, знання, уміння, навички та засоби діяльності можна вважати тим матеріалом, який слугує для формування особистості. Автор підкреслює, що знання не обмежуються тільки певним обсягом інформації, але й виступають у формі уявлень про навколишній світ, які накладаються на власний соціокультурний та духовний досвід особистості. Зазвичай, у такого фахівця є певний потенціал саморозвитку, і він не обмежується знаннями тільки у галузі своєї професії [17].

В.А. Болотов під компетентністним підходом розуміє поступове перетворення освітньої парадигми, зорієнтоване на створення умов для оволодіння комплексом певних компетенцій, які повинні сприяти формуванню індивіда, розвивати у нього здатність до адаптації в умовах сучасного багатфакторного соціально-економічного, політичного та інформаційно-комунікаційного простору [3].

Підґрунтям такого підходу є розуміння того, що науково-технічний прогрес залежить не тільки від економічного росту, а й від рівня розвитку кожної особистості у суспільстві, що обумовлює поєднання категорії «людські ресурси» з концепцією «компетентність особистості».

Категорія «компетентність» є малодослідженою у сучасній науково-педагогічній літературі, що пов'язано передусім з нещодавним її виникненням. Так, на думку вчених (Н.В.Бордовська, А.О.Реан, І.А.Зязюн) категорії «професіоналізм» і «компетентність» повністю співвідносяться і компетентність є необхідною складовою професіоналізму.

Поняття «компетентність» у педагогічній науці визначається як інтегративна якість (характеристика) особистості, що є визначальною для здійснення кола повноважень індивіда та його функцій у сфері тієї чи іншої професійної діяльності [21, с. 73].

Слід зазначити, що у більшості науково-педагогічних досліджень можна знайти визначення змісту та особливостей формування педагогічної компетентності. З огляду на це, постає необхідність визначити загальний зміст категорії «професійна компетентність» та зміст професійної компетентності для

майбутніх фахівців окремих спеціальностей. На нашу думку, під поняттям «компетентність майбутнього економіста» слід розуміти здатність майбутнього фахівця економічного профілю застосовувати знання, уміння та навички з максимальною ефективністю та творчим підходом, як у професійній діяльності на валютному ринку, так і в інших галузях економіки та сферах життя.

Правильне розуміння змісту та сутності категорії «компетентність» залежить від її реалізації та постійної підтримки на високому рівні. З метою аналізу структури категорії «професійна компетентність» В.Зеленецьким виділено чотири аспекти: гносеологічний, нормативний, функціональний та особистісний [9, с. 3].

На думку вченого, у гносеологічному аспекті професійна компетентність характеризується певним рівнем засвоєння знань. Особлива увага при цьому приділяється способу оволодіння знаннями та ролі наукових знань у підвищенні рівня професійної компетентності фахівців.

Нормативним аспектом компетентності характеризується той об'єм знань, умінь та навичок, якими повинен володіти компетентний фахівець. Функціональним аспектом компетентності визначається здатність індивіда до певних професійних дій на основі здобутих і наявних у нього знань, умінь та навичок. Що стосується особистісного аспекта компетентності, то він характеризує усвідомлення фахівцем своєї придатності до професійної діяльності та у співвідношенні своїх професійних здібностей з висунутою до даної спеціальності системою вимог.

Професійна компетентність проявляється у тісному поєднанні теоретичних знань і практичних умінь та навичок. Тільки таке поєднання дозволяє визначити та підтвердити професіоналізм фахівця. Наявність знань є однією з передумов ефективного практичного перетворення дійсності. Натомість, у процесі здійснення професійної діяльності практиком набуваються лише емпіричні знання, проте для виконання практичних дій необхідно використовувати не тільки емпіричні, а й теоретичні знання. Таким чином, за відсутності необхідних теоретичних знань, практик не усвідомлює шляхи ефективного вирішення відповідних практичних завдань.

І.Д.Бех зазначає, що “умовою і засобом реалізації професії виступає людина-професіонал, в особистості якої, з одного боку, втілюється те спільне, що характерне для будь-якого працівника, який зайнятий даним видом праці, з іншого — індивідуальне, привнесене ним самим у кожний конкретний акт, кожний аспект професійної діяльності” [1, с. 157]. На думку вченого, у всій різноманітності видів соціальної діяльності індивіда його професійна діяльність займає особливе місце. Саме її особистість присвячує досить значну частину свого життя.

Перспективним напрямком визначення вимог до особистісно-професійних складових майбутнього фахівця є створення моделей майбутнього фахівця. У процесі розробки моделі фахівця відповідно до нових суспільних вимог акумулюється комплекс певних проблем, які необхідно розв'язати у навчально-виховному процесі: визначення педагогічних умов формування розробленої моделі фахівця, застосування нових методів професійної підготовки фахівця, які повинні відповідати змісту освіти та перспективам розвитку всієї системи професійної освіти відповідно до позитивних змін, що відбуваються у певній галузі професійної діяльності [24, с. 24].

Досліджуючи теорію професійного становлення майбутнього фахівця, можна помітити у її структурі дві концепції:

1) концепція становлення особистості майбутнього фахівця у процесі його професійної діяльності

2) концепція управління процесом професіоналізації, відповідно до якої професійне становлення є однією з форм розвитку майбутнього фахівця, оскільки, процес розвитку фахівця як особистості відбувається через формування його як суб'єкта професійної діяльності та формування відношення до себе як до фахівця.

Вчені виокремлюють такі два основні етапи розвитку професійного становлення майбутнього фахівця. На першому, профорієнтаційному етапі, формуються професійні наміри майбутнього фахівця. На другому етапі, професійного навчання, відбувається безпосереднє професійне становлення майбутнього фахівця з його професійною самореалізацією, яка відбувається на протязі всього його життя [19, с. 117].

Сучасному етапу науково-технічного прогресу притаманне вузькотехнологічне усвідомлення професійної діяльності. Водночас виникає потреба у виході майбутнього фахівця економічного профілю за її межі та формування у нього загальних цінностей.

Відтак, в сучасних умовах у дослідженнях професійної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю спостерігаються зміни дослідницьких інтересів у напрямку дослідження професійної свідомості та самосвідомості особистості майбутнього економіста. Стосовно професіографічного підходу, слід зазначити, що розробка описово-нормативної моделі індивіда та його діяльності, на основі чого формуються вимоги до змісту професійного навчання відходить на другий план.

Цікавими є дослідження зарубіжних вчених (Т. Кроул, С. Каменски, Д. Поделл), які зазначають, що фахівці мають суттєві відмінності поряд з іншими працівниками. Їх відрізняє, насамперед, рівень компетентності, здатність до прийняття своєчасних і незалежних рішень та вміння правильно орієнтуватися в усіх питаннях, що пов'язані з їх безпосередньою професійною діяльністю [28].

Отже, компетентний фахівець з економіки відрізняється від кваліфікованого фахівця тим, що не тільки володіє необхідними знаннями, вміннями та навичками і знаходиться на певному рівні професійної підготовки, а й здатний ефективно реалізувати ці знання, вміння та навички у своїй професійній діяльності, зокрема, під час роботи на валютному ринку. У даному контексті можна вважати, що професійна діяльність є головним засобом у побудові особистістю свого власного життя.

Б.С. Гершунський під професійною компетентністю розуміє такі професійні якості особистості, які мають значення для неї та суспільства, що сприяють найбільш повній самореалізації індивіда у конкретних видах професійної діяльності та відповідають суспільному розподілу праці і ринковому механізму стимулювання найбільш конкурентоспроможного та працездатного працівника певної кваліфікації та фаху [7].

Відтак, професійна компетентність виступає інтегративною здатністю до вирішення майбутнім економістом професійних завдань, що виникають у

процесі професійної діяльності на валютному ринку, а також інших проблем, пов'язаних з нею. Професійна компетентність передбачає наявність у особистості фахівця таких характеристик, які демонструють його здатність до знаходження та відбору необхідних професійних знань, умінь та навичок для вирішення вказаних завдань та проблем [2].

Під час розробки моделей фахівця зарубіжні та вітчизняні вчені досить часто використовують термін «ключові компетенції», який було введено у 90-ті роки за сприянням Міжнародної організації праці. Ключові компетенції є здатністю особистості до мобілізації набутих знань, умінь та навичок у процесі професійної діяльності. Також ключові компетенції характеризуються здатністю фахівця до використання узагальнених способів виконання професійних дій.

Для набуття професійної компетентності майбутньому фахівцю економічного профілю необхідно постійно підвищувати кваліфікацію, знаходити можливості професійного саморозвитку, самовиховання у собі самостійності, відповідальності, здатності до інноваційної професійної діяльності [24, с. 16-42].

Сьогодні досить актуальною у педагогічній науці є проблема формування професійних якостей. Досліджуючи цю проблему, вчені звертають увагу на те, що для забезпечення практичної підготовки майбутнього фахівця економічного профілю необхідно створити нову ефективну модель навчання. Для вдалого професійного становлення майбутнього фахівця необхідно сформувати у нього цілісну систему професійних якостей, оскільки вона визначає можливості індивіда у професійній діяльності та придатність його до цієї діяльності [5, с. 162].

Під час професійної підготовки вузькоспеціалізованого фахівця ускладнюється процес формування його особистісних якостей. Враховуючи цей факт, у сучасних умовах розвитку вищої освіти навчально-виховний процес повинен бути особистісно спрямованим, необхідно орієнтувати його на створення мотивації навчання майбутніх фахівців, розвивати у них професійну компетентність та зацікавленість і відповідальність за результати своєї професійної підготовки.

У процесі професійної підготовки майбутнього економіста відбувається формування його загальних професійних якостей, притаманних всім фахівцям економічного профілю, та спеціальні професійні якості, притаманні фахівцю з певної спеціальності. Професійну підготовку майбутнього економіста до роботи на валютному ринку необхідно здійснювати таким чином, щоб він оволодів такими морально-естетичними якостями, як ввічливість, гуманізм, висока культура, вимогливість, чесність та ін. Досить важливим для майбутнього фахівця економічного профілю є оволодіння вольовими якостями: наполегливістю, терпимістю, сміливістю, рішучістю.

Відтак, можна вважати, що педагогічний процес у вищому навчальному закладі організується з метою формування у індивіда такої світоглядної позиції та установок відносно навчання та активної професійної діяльності, які б забезпечували здатність майбутнього фахівця до активного та ініціативного суспільного життя.

Професійне становлення особистості означає його приєднання, а згодом і приналежність до певної соціальної групи у суспільстві. Саме тому вищий на-

вчальний заклад повинні закінчувати фахівці з високим рівнем професіоналізму, з високою духовністю та культурою. Таким фахівцям, як правило, притаманна гуманістична світоглядна позиція.

Діяльність фахівця економічного профілю сьогодні повинна бути соціально орієнтованою та розкривати його як гуманну особистість. Процес професійної підготовки майбутнього фахівця економічного профілю до роботи на валютному ринку можна вважати одним із компонентів соціалізації особистості, під час якої відбувається формування у неї професійних та особистісних якостей, вихованості та прагнення до самовдосконалення. Відтак, формування професійної компетентності майбутнього фахівця економічного профілю у зазначених умовах стає неможливим без урахування його особистісного розвитку.

Однією із форм ставлення особистості до певної професії є її професійна спрямованість, яку визначають як прояв стійкого інтересу до професії та схильність людини працювати за цією професією. Поняття «спрямованість» можна визначити як уявлення особистості про мету професійної діяльності, емоційне ставлення до неї, виникнення мотивів до її здійснення, а також задоволеність цією діяльністю [26, с. 38].

Інтерес до певної професійної діяльності пробуджується, як правило, професійною спрямованістю, яка проявляється у захопленні цією діяльністю і стає сенсом життя особистості. Наслідками цього є любов до своєї професії, яка мотивує особистість до постійного самовдосконалення своєї професійної компетентності, зацікавленості професійними досягненнями у трудовому колективі, творчої активності. Також своїми досягненнями у професійній діяльності особистість робить значний внесок у розвиток всього суспільства.

Для ефективного професійного самовизначення у майбутнього фахівця економічного профілю повинні бути професійні прагнення та виражена мотивація. Проте, не у всіх абітурієнтів сьогодні є професійна спрямованість, чи виражена професійна орієнтація. Більшість з них набувають це лише у процесі професійної підготовки, як правило, після проходження виробничої практики.

Наявність професійної спрямованості майбутнього фахівця економічного профілю впливає на формування його мотивів, потреб, норм поведінки, потягів, сприяє свідомому засвоєнню тих професійних вимог та особистісних характеристик, які є необхідними для успішного здійснення ним професійної діяльності. Під спрямованістю особистості розуміють її прагнення до певного виду діяльності, засноване на стійкій зацікавленості цією діяльністю. Головною умовою формування у майбутнього фахівця економічного профілю професійної спрямованості є наявність мотивації професійної діяльності.

У сучасних умовах значного впливу на зміст мотивації професійної підготовки майбутнього економіста до роботи на валютному ринку набуває ставлення особистості до навчально-виховного процесу. Значну роль при цьому відіграє пізнавальна активність майбутнього фахівця, а також взаємозв'язок загальної та індивідуальної змісту освіти. Якість професійної підготовки майбутнього фахівця економічного профілю залежить від росту його інтелектуальної активності. На основі цього відбувається формування творчого типу мислення майбутнього спеціаліста. Для ефективного професійного самовиз-

начення майбутніх фахівців економічного профілю вони повинні усвідомлювати значення своєї професії. Це відбувається на основі уявлень про еталон цієї професії, значної ролі в яких набуває процес оцінювання професійних якостей та самоаналіз перспектив професійного росту.

Поступове самовдосконалення фахівця призводить до структурних змін його професійної діяльності. Стимулюючим чинником поглиблення професійної компетентності спеціаліста виступають елементи його соціальної самореалізації. Для успішної професійної участі особистості фахівця у суспільно-корисній праці необхідна наявність стійкої громадської позиції, основою якої повинні стати розвинена правосвідомість, прийняття існуючих у суспільстві норм поведінки та ін. Саме тому одні лише знання не здатні стати достатньою основою для соціалізації молодого фахівця.

В сучасних умовах важливою проблемою постає формування соціальних та професійних якостей особистості майбутнього фахівця, оскільки виявляється недостатнім озброєння індивіда лише необхідними знаннями та кваліфікацією. Активна життєва позиція особистості та її професійне зростання багато в чому залежить від рівня сформованості тих інтересів та навичок професійної діяльності, які майбутній фахівець набув перебуваючи у вищому навчальному закладі. Вузко сформовані інтереси майбутнього фахівця економічного профілю можуть бути показником несформованості його життєвої позиції та світогляду, що може викликати недостатню активність індивіда. Різноманітність інтересів навпаки сприяє розвитку творчих настанов та є передумовою формування активної соціальної позиції та створення основи для підвищення кваліфікації фахівця.

Значну роль у професійному становленні майбутнього економіста, поряд з професіоналізмом, майстерністю та компетентністю, відіграє його ставлення до професійної діяльності на валютному ринку, а також до її об'єктів та засобів. Саме тому зміст вищої освіти необхідно орієнтувати на формування творчих здібностей майбутніх фахівців економічного профілю, а також приділяти увагу їх розвитку. Ступінь сформованості цих здібностей визначає рівень професіоналізму фахівця. У сучасних умовах постіндустріального інформаційного суспільства людина відчуває постійну потребу в ефективному стимулюванні її інтелектуального розвитку, у набутті певних особистісних рис, таких як самостійність та самодостатність.

Самореалізація та самоконтроль особистості сприяють формуванню у неї професійної компетентності. У даному контексті досить важливим є прояв готовності майбутнього фахівця до здійснення професійної діяльності. Як справедливо зазначає Н.В. Уїсімбаєва, «професіоналізм передбачає готовність до реалізації певного виду діяльності на відповідному рівні» [24, с. 39].

На думку Д.О. Леонт'єва, готовність є короткочасним станом, що виникає під час набуття досвіду за певних умов і стосується не діяльності в цілому, а лише одного з її етапів, оскільки сама діяльність складається з окремих дій [16].

А.Ф. Ліненко вважає, що готовність до професійної діяльності необхідно розглядати як цілісне стійке утворення, яке мобілізує особистість фахівця на включення до цієї діяльності. На її думку, готовність не може бути вродженою і виникає у процесі набуття індивідом певного досвіду, заснованого на

формуванні його позитивного ставлення до професійної діяльності та усвідомлення потреби і мотивів у ній [15].

У процесі професійної підготовки майбутнього фахівця економічного профілю постає проблема його готовності до економічної діяльності. Кулоткін Ю.М. визначає готовність до професійної діяльності як володіння індивідом знаннями, уміннями та навичками, необхідними для ефективного виконання ним професійних дій, а також здатність особистості терміново реалізувати програму дій у відповідь на появу певного сигналу [14, с. 48].

Шадріков В.Д. вважає, що готовність до професійної діяльності має певну залежність від загальної сформованості психології діяльності, а також певних психологічних характеристик особистості, її професійного статусу, тощо [27].

Таким чином, під професійною компетентністю майбутнього фахівця економічного профілю слід розуміти поєднання теоретичної та практичної готовності до здійснення професійної діяльності, що визначає рівень його професіоналізму. Професійна компетентність майбутніх фахівців економічного профілю – це сукупність певних якостей особистості та високий рівень їх професійної підготовки до здійснення професійної діяльності. До складу професійної компетентності належать знання, уміння та навички, що характеризують таку готовність.

Основними ознаками готовності майбутніх економістів до здійснення професійної діяльності є: позитивне ставлення до своєї професії; володіння знаннями, уміннями та навичками, необхідними для роботи за фахом; наявність сформованих професійних якостей; самостійність, здатність до впровадження інновацій у професійну діяльність; наявність високих професійних здібностей; постійний саморозвиток та самоосвіта; наявність сформованих психологічних якостей; наявність наполегливості, відповідальності, зосередженості та ін.

У процесі розвитку особистості важливу роль відіграє її професійний саморозвиток, який полягає у здатності індивіда до перетворення власної життєдіяльності на практичне перетворення, що утворює її вищу форму – творчу самореалізацію [26, с. 56].

Висновки. Сьогодні головною метою підготовки кваліфікованих фахівців економічного профілю є формування їх професійної компетентності, що полягає у формуванні фахівця, здатного до успішної роботи за фахом, готового до професійного саморозвитку. Відтак, професійна компетентність майбутніх фахівців економічного профілю є інтегративною, комплексною характеристикою, що поєднує у собі знання, уміння та навички, а також настанови, цінності та особистісні характеристики майбутнього спеціаліста, за допомогою яких він ставить цілі у своїй професійній діяльності та придатний виконувати свої професійні обов'язки.

На нашу думку, основні положення професійної підготовки майбутнього економіста до роботи на валютному ринку повинні формуватись, виходячи із підготовленості особистості студента до професійної діяльності на валютному ринку. Спрямованість вищого навчального закладу на формування високого рівня професійної компетентності майбутнього економіста сприяє цілісності навчально-виховного процесу та підвищенню його якості.

Аналіз науково-педагогічної літератури показує, що професійну компетентність вчені розглядають найчастіше, як одну із складових професіоналізму, і визначають її, як сукупність знань, умінь та навичок, а також способів професійної діяльності та особистісних якостей, необхідних для успішного здійснення професійної діяльності у певній галузі.

На нашу думку, професійна компетентність є професійно-особистісною характеристикою відповідності майбутнього фахівця економічного профілю до його професійної діяльності. Становлення та розвиток професійної компетентності пов'язані із загальним розвитком особистості майбутнього фахівця. Професійна підготовка майбутнього економіста до роботи на валютному ринку передбачає поряд із забезпеченням студентів знаннями, необхідними для практичної діяльності, такими знаннями, які складають методичну базу для формування власних уявлень та соціальних позицій, сприяють постійному самовдосконаленню та здатності до аналізу навколишнього середовища. Соціальні характеристики особистості майбутнього фахівця нерозривно пов'язані з його професійним рівнем.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці методичних засад професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку.

Література

1. Бех І.Д. Становлення професіоналізму в сучасних соціальних умовах [Текст] / Бех І.Д. // Педагогіка толерантності. – 2001. – № 3-4. – С.157.
2. Божович Л.И. Проблемы формирования личности [Текст] / Л.И. Божович / Под ред. Д.И.Фельдштейна – М. : Издательство “Институт практической психологии”, Воронеж : НПО “МОДЭК”, 1995. – 352 с.
3. Болотов В.А. Компетентносная модель: от идеи до образовательной программы [Текст] / Болотов В.А., Сериков В.В. // Педагогика. – 2003. – № 10. – С.25.
4. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход [Текст] / А.А. Вербицкий. – М. : Высш. шк., 1991. – 207 с.
5. Вербицкий А.А. Деловая игра как модель профессиональной деятельности [Текст] / А.А. Вербицкий. – Новосибирск, 1981. – 123 с.
6. Гершунский Б.С. Концепция самореализации личности в системе образования ценностей и целей образования [Текст] / Гершунский Б.С. // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 3-7.
7. Гершунский Б.С. Стратегические приоритеты развития образования России [Текст] / Гершунский Б.С. // Педагогика. – 1996. – №5. – С. 46-54.
8. Дорофеев А. Профессиональная компетентность как показатель качества образования [Текст] / Дорофеев А. // Высшее образование в России. – 2005. – №4. – С. 30-33.
9. Зеленецький В. Компетентність фахівця [Текст] / Зеленецький В. // Юридичний вісник України. – 2005. – № 10. – С.1-3.
10. Зязюн І.А. Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти [Текст] / Зязюн І.А. // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошук, перспективи. – К. : Віпол, 2000. – С.11-57.

11. Иванов Д.О. Компетентностный подход в образовании. Проблемы, понятия, инструментарий: учеб.-метод. пособие [Текст] / Иванов Д.О., Митрофанов К.Г., Соколов О.В. / Под ред. Е.Н. Обухова. – М. : АПК и ПРО, 2003. – 101 с.

12. Колодько Т. Професійно-педагогічна компетентність майбутнього учителя [Текст] / Колодько Т. // Рідна школа. – 2005. - № 11. – С.5-7.

13. Кропотова Н. В. Профессиональная компетентность (опыт трансдисциплинарного исследования) [Текст] / Н. В. Кропотова // Проблемы инженерно-педагогической освіти : збірник наук. пр.: вид. 1 раз на квартал/ Укр. інж.-пед. академія. – Вид. з квітня 2001 р.. – X., 2007. – Вип. 16. – С. 356-369. [Електронний ресурс] // http://library.uipa.kharkov.ua/library/Left_menu/Zbirnuk/16/Становлення%20особистості/Кропотова.doc

14. Куллоткин Ю.Н. Психология обучения взрослых [Текст] / Ю.Н. Куллоткин. – М. : Просвещение, 1985. – 128 с.

15. Линенко А.Ф. Теория и практика формирования готовности студентов педагогических вузов к профессиональной деятельности [Текст] : дис... д-ра пед.наук: 13.00.01; 13.00.04 / Линенко Алла Францевна; АПН Украины. – К., 1996. – 403 с.

16. Леонтьев Д.А. Профессиональное самоопределение как построение образов возможного будущего [Текст] / Леонтьев Д.А. // Вопросы психологии. – 2001. – № 1. – С. 57-72.

17. Локшин В. Професійна компетентність фахівців з управління в соціальній сфері як технології модернізації вищої освіти [Текст] / Локшин В. / Рідна школа. – 2006. – № 4. – С. 54-56.

18. Маслов В.І. Принципи менеджменту в установах освіти [Текст] / Маслов В.І., Шаркунова В.П. // Освіта і управління. – 1987. – Т.2. – С. 77-84.

19. Пискунов А.И. Организация учебного труда студентов [Текст] / А.И. Пискунов. – Мн. : Изд-во БГУ, 1982. – 142с.

20. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти [Текст] / Пометун О. // Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. 65-69.

21. Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи [Текст]: Матеріали 3-ї Міжнар. наук.-прак. конф. / Хмельниц. нац. ун-т; Ред. кол. : Н.Г. Ничкало та ін. – Хмельницький : ХНУ, 2005. – 163 с.

22. Селевко Г. Компетентности и их классификация [Текст] / Селевко Г. // Народное образование. – 2004. - №4. – С. 138-143.

23. Словник-довідник з професійної педагогіки [Текст] / А.В. Семенова, З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельок, І.О. Бартенєва та ін. / За ред. А.В. Семенової. – О. : Пальміра, 2006. – 362 с.

24. Уйсімбаєва Н.В. Формування професійної компетентності майбутніх економістів у процесі науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах і-ї рівня акредитації [Текст] : дис. канд. пед. 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Уйсімбаєва Наталія Василівна; Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. – Кіровоград, 2006. – 161 с.

25. Хуторской А. Ключевые компетентности как компонент личностно ориентированной парадигмы образования [Текст] / Хуторской А. // Народное образование. – 2003. – №8 (2).

26. Чобітько М.Г. Особистісно орієнтоване професійне навчання: зміст і структура [Текст] / Чобітько М.Г. // Педагогіка і психологія. — 2005. — № 3 (48). — С. 48-56.

27. Шадриков В.Д. Деятельность и способности [Текст] / В.Д. Шадриков. — М. : 1994. — 315с.

28. Crowl T.K. Educational Psychology. Windows on Teaching / T.K. Crowl, S. Kamensky, D.M. Podell. — Brown & Bench mark publishers, 1997. — 416 с.

ПРОБЛЕМА КРЕАТИВНОСТИ У КОНТЕКСТІ АКАДЕМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ

УДК 159: 371.15

Велитченко Л.К., Чередник Г.О.

Проблема креативності розглядається в загальному контексті категорій суб'єкта, особистості, діяльності. Наголошується важливість для креативного акту суб'єктної основи, яка сходить до минулого досвіду, отриманого у практичній і пізнавальній діяльності. Указується на відношення логічної супідрядності між поняттями інтелекту і креативності. Сформульовано висновок про високий рівень креативності у навчанні як показник суб'єктного, особистісного ставлення до учбової діяльності.

Ключові слова: креативність, інтелект, академічна успішність, самовираження.

ПРОБЛЕМА КРЕАТИВНОСТИ В КОНТЕКСТЕ АКАДЕМИЧЕСКОЙ УСПЕВАЕМОСТИ

Велитченко Л.К., Чередник А.А.

Проблема креативности рассматривается в общем контексте категорий субъекта, личности, деятельности. Отмечается важность для креативного акта субъектной основы, которая всходит к прошлому опыту, полученному в практической и познавательной деятельности. Указывается на отношения логического соподчинения между понятиями интеллекта и креативности. Формулируется вывод о высоком уровне креативности в обучении как показателе субъективного, личностного отношения к учебной деятельности.

Ключевые слова: креативность, интеллект, академическая успешность, самовыражение.

THE CREATIVENESS PROBLEM IN THE CONTEXT OF THE ACADEMIC PROGRESS

L. K. Velitchenko, A.A. Tcherednik

The problem of the creativeness has been examined in the general context of the categories subject, personality, activity. It has been marked the importance of the subject basis which mounts to past experience in the practical and cognitive activity for the creative act. The relations of the logical collateral subordination between the concepts of intellect and creativeness has been shown. A conclusion is formulated about the high